

17. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuodesta 1957 jatkunut lamakausi ja työttömyys helpottuivat kertomusvuonna ratkaisevasti. Työttömyys avuntarpeen syynä väheni lähes v:n 1957 tasolle. Huolonsaajien lukumäärä aleni edellisestä vuodesta 6.3 %. Huoltoaputapauksia oli eniten maaliskuussa ja vähiten heinäkuussa. Kertomusvuoden aikana aloitti toimintansa uusi VIII huoltotoimisto itäisiä kaupunginosia varten. Laitoshuoltosektorilla oli kertomusvuosi vilkas vanhojen laitosrakennusten peruskorjausten ja uusien laitosten suunnittelun ja rakentamisen vuoksi. Huoltolautakunta jätti kaupunginhallituksen investointitoimikunnalle suunnitelmansa v. 1962—1966 tarpeellisiksi harkituista vanhustenhuoltolaitoksista ja vanhusten asuntoloista. Suunnitelmaan sisällytettävän uuden 216 paikkaisen Roihuvuoren vanhainkodin pääpiirustukset kaupunginvaltuusto hyväksyi 2. 11. Osa Koskelan sairakodin uudesta keskusrakennuksesta valmistui kertomusvuoden aikana.

Huoltolautakunnan toimialaa koskevasta tai siihen oleellisesti liittyvästä lainsäädännöstä mainittakoon tärkeimpinä jäljempänä mainittuina päivinä annetut lait ja asetukset: 4. 2. asetus työttömyysavustuksesta annetun asetuksen soveltamisajan pidentämisestä ja sen muuttamisesta, 1. 4. ,6. 5., 20. 6. ja 30. 12. asetukset kansaneläkeasetuksen muuttamisesta, 6. 5. asetus raha-automaateista annetun asetuksen 4 §:n muuttamisesta, 20. 6. työllisyyslaki ja työllisyysasetus, lait työnvälityslain 7 ja 20 §§:ien muuttamisesta, työttömyyskorvauksesta ja työttömyyskassoista, joilla on oikeus saada apurahaa valtion varoista, annetun lain muuttamisesta, asetus vammaisasetuksen muuttamisesta, laki eräiden sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta sekä laki ja valtioneuvoston päätös huoneenvuokrasäännöstelystä, 26. 7. tuberkuloosilaki, 16. 9. asetus työvoima-asiaain hallinnosta, 7. 10. asetus hengityshalvauspotilaiden hoitokustannusten korvaamisesta annetun asetuksen 2 §:n muuttamisesta, 4. 11. ja 16. 12. lait kansaneläkelain muuttamisesta, 26. 11. asetukset työttömyyskorvauksesta ja työllisyysasetuksen muuttamisesta, 9. 12. laki sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta, 16. 12. laki sotilasvammalain muuttamisesta ja laki tapaturmavakuutuslaissa säädettyjen markka-

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen eripainoksessa.

määrien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä, 29. 12. valtio-neuvoston päätös kuntien ryhmityksestä tukiosan kustannusosuuden maksamiseksi Kansaneläkelaitokselle, 30. 12. laki elatusavustusten korottamisesta, erityislapsilisä-laki, asetus valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun asetuksen muuttami-sesta, asetus sotilasvammalain täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta sekä laki sairaalalain muuttamisesta.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan avustuksia saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsi-neen, käsitti kertomusvuonna kaikkiaan 32 968 henkilöä eli 7.3 % väestöstä. Vastaava suhdeluku oli edellisenä vuonna 7.9 %. Edelliseen vuoteen verraten huoltoavun vai-kutuspiiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä laski 2 225 henkilöllä eli 6.3 % (ed. v. nousi 1 477 henkilöllä eli 4.4 %).

Huoltolautakunnan työtuissa huoltosuhteessa olevien työntekijäin määrä oli keskimäärin hieman alhaisempi kuin edellisenä vuonna, samoin heidän työpäiviensä luku. Raittiushuollon kohteena olleiden juopuneina tavattujen henkilöiden samoin kuin irtolaishuollossa olleiden lukumäärät alenivat jonkin verran edellisestä vuo-desta, kun sitä vastoin alkoholistihuollossa olleiden luku nousi. Valtion kustantamien sosiaalisten toimenpiteitten ja avustusten osalta voidaan mainita, että lapsilisää, invalidirahaa, invalidihuoltoa ja sotilasavustusta ja ammattiopintoavustusta saavien lukumäärät nousivat, kun sitä vastoin sotaorpojen ja työhuoltoa saavien luvut ale-nivat. Kodinhoitoa saavien perheiden luku oli jonkin verran suurempi kuin edellisenä vuonna.

Huoltotoimen bruttomenot¹⁾ nousivat edellisestä vuodesta n. 158.0 mmk:lla ollen kertomusvuonna 2 632.8 mmk. Nettomenot olivat n. 1 766.0 mmk eli n. 124.7 mmk suuremmat kuin edellisenä vuonna.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jä-sentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaava määrä.

Lautakunnan v:ksi 1960—1962 valitut jäsenet olivat: rva Katariina Andersson, lähetystöneuvos Reino Kuusi, sähköasent. Harry Lindgren, katulähetystyöntekijä Arvid v. Martens, rov. Axel Palmgren, toimitsija Veikko Porkkala, teol.tri Veikko Päivänsalo, kirjanpit. Aune Salminen, toimitsija Aune Seme, toiminnanjoht. Kalevi Vatanen ja opetusneuvos Hilja Vilkkemaa; varajäseninä rahastaja Elina Augustin, lakit.lis. Georg Ehrnrooth, pastori Erkki Ervamaa, fil.maist. Anna-Maija Herlevi, sosition. Tor Högnäs, kirjanpit. Lahja Koski, pankkivirkailija Mirjam Kotilainen, rva Jenny Linko, työnjoht. Aarne Lipasti, vaat.työntek. Mirjami Parviainen ja rva Saima Saveri; lisäjäseninä lakit.lis. Georg Ehrnrooth, ylivahtimest. Eino Hintikai-nen, fil.maist. Vivan Juthas, rva Anni Jyrkänne, ekon. Pentti Lahtela, ekon. Juhani Lampi, autonkulj. Oiva Lundén, rva Tyyne Nevalainen-Andrell, rva Veera Pessi,

¹⁾ Lukuun ottamatta Kansaneläkelaitokselle kustannusosuuksina suoritettua 552 366 623 mk.

toiminnanjoht. Irma Turunen ja toimitt. Martti Valla; varalisäjäseninä ompelija Elsa Heiskanen, rva Sisko Henell, sosion. Tor Högnäs, kamreeri Lauri Karvonen, kirvesmies Karl Lampila, rva Gunnel Meinander, huoltojoht. Robert Orava, kappapomp. Viliina Pyykkö, rva Ida Ristimäki, os.siht. Eva Sallavo ja joht. Tyyne Särkijärvi.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kuusi ja varapuheenjohtajana jäsen Palmgren.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 13 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja holhousjaoston, 8 huoltojaostoa, alkoholistihuoltojaoston, työhuoltojaoston sekä väestöasiainjaoston.

Hallintojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puheenjoht. Kuusi sekä jäseninä varapuheenjoht. Palmgren, jäsenet v. Martens, Päivänsalo ja Vatanen, huoltotoimen toimitusjoht. Osmo Toivola sekä huoltoviraston apul.johtajat Yrjö Salo (1. 8. lukien Eero Haapasalo), Irja Alho ja Harry Walli.

Omaisuus- ja holhousjaostoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja sekä jäseninä lisäjäsenet Andersson ja Ehrnrooth.

Huoltojaostoissa I—VIII toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä huoltoviraston apulaisjohtaja sekä jäseninä yksi jäsen ja yksi lisäjäsen, nimittäin I jaostossa Porkkala ja Lampi, II jaostossa Salminen ja Lundén, III jaostossa Lindgren ja Juthas, IV jaostossa Salminen ja Nevalainen, V jaostossa Seme ja Lahtela, VI jaostossa Porkkala ja Valla, VII jaostossa Palmgren ja Hintikainen sekä VIII jaostossa Kuusi ja Jyrkänne (marraskuusta lukien).

Alkoholistihuoltojaostoon kuuluivat puheenjohtajana ensimmäinen apul.joht. Salo ja jäseninä v. Martens ja Hintikainen.

Työhuoltojaoston puheenjohtajana oli ensimmäinen apul.joht. Salo sekä jäseninä Vilkema ja Pessi.

Väestöasiainjaoston puheenjohtajana oli apul.joht. Alho sekä jäseninä Seme ja Turunen.

Huoltolautakunnan alaisten laitosten johtokuntiin kuuluivat kolmivuotiskautena 1960—1962: huoltolaitosten johtokuntaan Päivänsalo, Andersson ja Turunen, joista Päivänsalo puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan Vatanen, Kuusi ja v. Martens, joista Vatanen puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokuntaan työlaitoksen joht. Veikko Laajarinne, vartijain esimies Nikolai Hautaviita ja kansakoulunop. Aatos Tanskanen, joista Laajarinne puheenjohtajana, sekä työtupien johtokuntaan Palmgren, Lindgren ja Lampi, joista Palmgren puheenjohtajana.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa oli apul.kaup.joht. Eino Waronen, alkoholistihuoltojaostossa toimitsija Martti Jokinen sekä omaisuus- ja holhousjaostossa, huoltolaitosten johtokunnassa ja työtupien johtokunnassa valtiot. kand. Veikko Järvinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsevat jäsenet Palmgren ja Salminen.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 14 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 176 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 10 kokouk-

seen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 126 asiaa tai asiaryhmää. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Pöytäkirjojen		Jaosto	Pöytäkirjojen	
	Kokouksia	pykälien luku		Kokouksia	pykälien luku
I	26	285	VIII	3	32
II	26	311	Omaisuus- ja hol-		
III	26	340	housjaosto	12	286
IV	31	376	Väestöasiainjaosto	20	22
V	27	516	Työhuoltojaosto ..	28	223
VI	38	340	Alkoholistihuolto-		
VII	26	312	jaosto	32	1 086

Huoltolaitosten johtokunta kokoontui 13 kertaa käsitellen 370 asiaa.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 11 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykäläiä yhteensä 107. Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokunta kokoontui 39 kertaa ja oli sen käsittelemien pykälien lukumäärä 298.

Työtupien johtokunta kokoontui 11 kertaa käsitellen 121 asiaa.

Helsinki-mitali myönnettiin lautakunnan jäsenelle Aune Salmiselle.

Toimikunnat. Huoltolautakunta asetti 14. 11. (142 §) toimikunnan (Kuusi puheenjohtajana ja Salminen, Seme ja Toivola jäseninä) yhteistoiminnassa lastensuojelulautakunnan asettaman vastaavan toimikunnan kanssa v. 1961 voimaan tulevan erityislapsilisälain johdosta selvittämään kysymystä, miten lapsilisä- ja erityislapsilisäasioiden täytäntöönpano olisi järjestettävä. Toimikunnat päättyivät siihen, että molempien lakien täytäntöönpano olisi v:sta 1961 alkaen keskitettävä tapahtuvaksi lastensuojelulautakunnan ja -viraston alaisuudessa. Lautakunnat tekivät kertomusvuoden aikana tätä tarkoittavan esityksen kaupunginhallitukselle.

II. Tärkeimmät päätökset

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä määrärahasta yksityisten vanhainkotien tukemiseksi huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 28:lle vanhainkodin ja kolmen asuntolatyypin vanhusenkodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhusen hoitopäivien osalta 13 486 366 mk. Avustuksista osallisiksi tullessa vanhainkodeissa ja vanhusenkodeissa oli yhteensä 882 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhusen hoitopäivien luku edellisenä vuonna (v. 1959) oli kaikkiaan 296 256 (11. 4. 46 §).

Äiti- ja lapsikotien tukeminen. Huoltolautakunnan talousarvioon merkitystä äiti- ja lapsikotien tukemiseen tarkoitettua määrärahasta huoltolautakunta jakoi avustuksina viidelle Helsingissä toimivalle ja helsinkiläisten tarvetta palvelevalle äiti- ja lapsikodille yhteensä 2 880 000 mk (11. 4. 41 §).

Vanhusen lomanvieto- ja kesävirikistystoiminnan tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi vanhusen lomanvieto- ja kesävirikistystoimintaan merkitystä määrärahasta jaettiin avustuksina yhteensä 14:lle vanhusen lomanvieto- ja kesävirikistystoimintaa harjoittavalle järjestölle yhteensä 534 700 mk (25. 4. 56 §).

Invalidijärjestöjen tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä määrärahasta invalidijärjestöjen avustamiseen huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 9:lle invalidijärjestölle 13 mmk helsinkiläisten invalidien oma-toimisuuden ja itse-elatuskykyisyyden edistämiseen tähtäävään toimintaan käytettäväksi (11. 4. 45 §).

Alkoholistihuollon tehostaminen. Huoltolautakunta myönsi alkoholistihuollon tehostamiseksi merkitystä määrärahasta avustuksina Kotikerho-nimiselle yhdistykselle 1 mmk, Kansan Raittiusapu -nimiselle yhdistykselle 100 000 mk ja Vapaan Alkoholistihuollon Kannatusyhdistykselle 400 000 mk niiden suorittaman vapaaehtoisen alkoholistihuoltotyön tukemiseksi (15. 2. 24 §, 19. 12. 173 §).

Muista päätöksistä mainittakoon kotiaavustusta saavien ravinto- ja käyttövaranormien sekä etuoikeutetun tulon määrien tarkistus (7. 3. 33 §, 12. 12. 160 §); huolto-toimistojen alueiden rajojen tarkistaminen (27. 5. 63 §) sekä laitoshoidossa olevien kansaneläkkeen saajien käyttövarojen määrien tarkistus (20. 6. 75 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä, jotka koskivat mm. seuraavia asioita: huoltoviraston lisätyövoiman tarvetta ja kahden uuden huoltotoimiston perustamista (18. 1. 11 §, 7. 3. 32 §); Roihuvuoren vanhainkodin rakennustöiden aloittamista (25. 4. 54 §); Koskelan sairaskodin keskusrakennuksen poliklinikkayhdistelmän toimintaperiaatteita ja maksuja (20. 6. 79 §); vanhusten avohuollon tehostamista (17. 10. 130 §); tonttivarauksia v. 1962—1966 rakennettavia vanhusten huoltolaitoksia ja asuntoloita varten (19. 12. 165 §); erityislapsilisälain täytäntöönpanoa Helsingissä ja siitä sekä sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta aiheutuvia muutoksia sosiaalihojesäntöön (19. 12. 171 §); vanhusten asutuskysymystä (19. 12. 175 §). Muista esityksistä mainittakoon lisäksi yleisten töiden lautakunnalle tehty esitys Roihuvuoren vanhainkodin pääpiirustusten hyväksymistä koskevassa asiassa (29. 8. 102 §) ja esitys kaupungin investointitoimikunnalle huoltolautakunnan sijoitustarpeesta v:ksi 1962—1966 (14. 9. 105 §) sekä sen tarkistusesitys (17. 10. 123 §).

IV. Lausunnot

Eri viranomaisille annetuista lukuisista lausunnoista käsitteli osan huoltolautakunta ja osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: kaupungin liittymistä Lomaliiton jäseneksi (15. 2. 27 §); vuosilomasijaisten vähentämiskomitean sekä sairaalalautakunnan asettaman kroonikkojaoston ja tuberkuloosijaoston mietintöjä (15. 2. 28 §, 29. 8. 100 §, 12. 12. 159 §); laitoshuollossa olevien eläkkeensaajien käyttövaroja (11. 4. 47, 48 §, 27. 5. 62 §); yksityisten vanhainkotien tukemiseen varattua määrärahaa (27. 5. 61 §); vanhusten kodinhoidon tehostamista lisäämällä kodinhoitajien lukumäärää (20. 6. 71 §); tuberkuloottisten toipilasrahaa (14. 9. 106 §); Koskelan sairaskodin D-rakennuksen purkamista ja yhdytunnelisuunnitelmaa sekä keskusrakennuksen poliklinikoita (14. 9. 107 §, 17. 10. 132 §); Tukholman Avun varojen käyttöä (17. 10. 124 §); mahdollisia puutteita lastensuojelulainsäädännössä (14. 11. 141 §); ompelija A. Konon kaupungille testamenttaamaa omaisuutta (14. 11. 143 §); vanhusten poliklini-

koita sekä päiväkoti- tai kerhotoiminnan aloittamista (14. 11. 146 §, hall.jsto 3. 10. 91 §); kansaneläkelain mukaisia eläketoimikuntia sekä jäsenen ja varajäsenen ehdottamista niihin v:ksi 1961—1964 (14. 11. 152 §); alkoholistihuollon poliklinikan siirtämistä sairaalalautakunnan alaiseksi ja alkoholistisairaalan perustamista (hall.jsto 3. 10. 92 §); avustusten, halpakorkoisten lainojen yms. myöntämistä seuraaville vapaille huoltojärjestöille: Suomen Kirkon Sisälähetysseura (18. 1. 15 §); Naisten ja lasten virkistyskoti (15. 2. 25 §), Marian Sairaskoti-Säätiö-Stiftelsen Maria Sjukhem (15. 2. 26 §), Asuntosäästäjät (25. 4. 53 §), Kodittomien Tuki-Hemlösas Stöd (27. 5. 60 a §), Helsingin Sokeat (27. 5. 64 §), Vanhojen Huolto (20. 6. 73 §), Kovaosaisten Ystävät (20. 6. 74 §), Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri (29. 8. 101 §), Suomen Mielenterveysseura (26. 9. 111 §), Helsingin Poliohuolto (26. 9. 112 §), Töölön Lasten ja Vanhusten Siirtolayhdistys (14. 11. 144 §) sekä Pelastusarmeija (12. 12. 161 §). Lisäksi annettiin lausunto 29 eri järjestön anomuksista apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten tukemiseen varatusta määrärahasta (11. 4. 49 §).

Lautakunnan eri jaostot antoivat viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Valtion Tapaturmatoimisto ja Kansaneläkelaitos.

V. Vanhainkotikomitea

Kaupunginhallituksen v. 1959 asettama vanhainkotikomitea jatkoi työtään vanhainkotien ja muiden huoltotoimen alaan kuuluvien huoltolaitosten sijaintikysymyksen selvittämiseksi samalla tutkien ko. laitosten tyyppikysymystä. Työhönsä liittyvistä asioista komitea joutui vuoden kuluessa tekemään eräitä kiireellisiä esityksiä ja antamaan useita lausuntoja, joista mainittakoon esitykset huoltolautakunnalle tonttien varaamiseksi vanhainkoteja ja vanhusten asuntoloita varten v. 1962—1966 sekä vanhusten asuntokysymyksen kiireelliseksi järjestämiseksi ja lausunnot kaupunginhallitukselle eräistä vanhusten huoltolaitosten tonttien varauskysymystä koskevista aloitteista sekä huoltolautakunnalle investointitoimikunnan mietinnöstä v. 1962—1966 investointisuunnitelmaksi. Komitean puheenjohtajana toimi toim.joht. Osmo Toivola, ja sen jäsenenä Veikko Päivänsalo, Heikki Hilpi, Koskelan sairaskodin joht. Arvo Paasivuori ja ylläkö. Lars-Emil Tötterman, Kustaankartanon vanhainkodin ylihoit. Lahja Dammert, sosiaalineuvos Paavo Mustala ja I apul.kaup. arkkit. Erkki Koiso-Kanttila ja sihteerinä huoltoviraston vs. ensimmäinen apul.joht. Eero Haapasalo.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltoviraston ensimmäinen apul.joht. Yrjö Salo oli virkavapaa-
na 1. 8. lukien. Virkaa hoiti 1. 8.—31. 12. viransijaisena huoltoviraston siht. Eero Haapasalo. Vastaavana aikana toimi vs. sihteerinä notaari Usko Tiainen. Huolto-psykiatrin virkaan valittiin 14. 11. lääket.lis. Pertti Leivonen. Toimistonhoit. Kauko Oittinen irtisanoutui virastaan 1. 10. lukien.

Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle mm. toimistonhoit. Evy Hartikainen, kanslianhoitajat Elsa Nyman ja Signhild Savander, huoltotarkastajat Naima Kajava, Irma Sarjanen ja Ester Tapanainen sekä kodinhoit. Martta Hyvärinen. Suomen Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta saivat eläkkeellä olevat huoltotarkastajat Selli Nilsson ja Irma Sarjanen sekä toim.apulaiset Aira Ahonen ja Lisi Caussé. Kurinpidollisesti rangaistiin virkaerolla virkavirheen ja virkavelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi kahta viranhaltijaa.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin klo 10—13, lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. Asiamiesosastolla, pääkassalla sekä alkoholistihuoltotoimistolla oli päivävastaanottojen ohella lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja. Kaupunginhallituksen 5.5. (133 §) tekemän päätöksen mukaisesti aloitti 14. 11. toimintansa uusi VIII huoltotoimisto ja vastaava huoltojaosto Kulo-saassa Hopeasalmentie 4. Toimiston ja huoltojaoston piiri käsitti itäiset kaupunginosat.

Toimistotyö. Huoltoapua, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 29 269 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 25 228.

Rekisteritoimistossa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 9 084:llä. Toimistossa käsiteltiin vuoden aikana 8 751 sairaalahoitoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 7 417 tapauksessa ja 7 tapauksessa varattomuustodistus. Sairaalahoitoanomuksista aiheutui kaikkiaan 1 402 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Kansaneläkelaitoksen lausuntopyyntöjä eläkehakemuksista käsitteli toimisto 1 011.

Lapsilisätoimisto suoritti sille saapuneiden ilmoitusten perusteella lain mukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden viimeisenä neljänneksenä oli 64 347. Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat lapsilisän niiden huostassa olevien tai laitoksissa hoidettavien lasten osalta.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 4 369 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki sosiaaliministeriölle esityksiä tai antoi ministeriölle ym. yhteensä 3 321 lausuntoa sekä laati 4 550 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat 1 232 kotikäyntiä.

Alkoholistihuoltotoimistoon ilmoitettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 160 uutta irtolaistapausta, 506 uutta alkoholistitapausta sekä 570 uutta ns. raittiushuoltotapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 22 362. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 626 henkilöstä, alkoholistihuollossa olleista 2 785 henkilöstä sekä raittiushuoltolain kohteina olleista 794 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Asiamiesosaston omaisuus- ja holhousasiaintoimistossa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 527 henkilön omaisuusasioita, joista kertomusvuonna vireillepantujen luku 1 192. Toimistossa pidetyn holhouskortiston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 1 863 ja lopussa 1 814 henkilöä. Holhouksessa tai muuten huollettavina olevien henkilöiden pankkikirjoja tai vastaavia tilin tositteita oli toimiston hal-

17. Huoltotoimi

lussa vuoden päättyessä 1 947 kpl, joilla olevien talletusten pääoma oli 129 079 770 mk.

Kuntien välisten korvausasiain toimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 1 045 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 663 huoltolautakunnan ja 372 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta sekä 10 kansaneläkkeen lisäeläkkeen kunnanosuuksista. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna lopullisesti selvitettyjä köyhäinhoitoa ja lastensuojelua koskevia tapauksia 199. Toisilta kunnilta saapui toimistoon korvausvaatimuksia 388 henkilölle annetusta huollosta.

Valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto haki valtiolta korvauksia ja koski niistä 5 227 huoltoapua tai lastensuojeluhoitoa tahi molempia, 214 sotasiirtolaishoitoa ja 2 köyhäinhoitoa. Näiden lisäksi 21 tapauksessa oli kysymys vähävaraisten äitien lomamatkakustannusten korvaamisesta. Edelleen toimisto teki valtiolle tilityksen 600 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta.

Korvausten perimistoiminta oli keskitetty hoidettavaksi asiamiesosaston eri toimistoissa, joita olivat kuntain välisten ja valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto, eläkeasiain toimisto, holhousasiain toimisto, huoltoavun korvausasiain toimisto, lastensuojelun korvausasiain toimisto sekä oikeus- ja virastoasiain toimisto, jossa viimeksi mainitussa hoidettiin lainhaut, ulosmittaukset ja takavarikot yksityisiä korvausvelvollisia vastaan, työlaitokseen toimittamiset ym. pakkoperintään kuuluvat asiat. Eläketuimisto hoiti huoltolautakunnalle maksettaviksi määrättyjä ja välitettäviä huollettavien eläkkeitä koskevat asiat. Mainittakoon, että niiden henkilöiden luku, joiden eläkkeitä ko. tavalla oli hoidettavana, oli vuoden alussa 5 573 ja lopussa 5 907.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Huoltoapulakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	5 242	26.3
» » lapsia huollettavana	85	0.4
» naiset ilman lapsia	8 668	43.5
» » lapsia huollettavana	1 904	9.6
Avioparit ilman lapsia	1 811	9.1
» lapsia huollettavana	2 213	11.1
Yhteensä	19 923	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 4 202; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli												Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	13		
Yksinäiset miehet	30	33	15	4	2	1	—	—	—	—	—	85	
Naimattomat naiset	345	32	10	1	2	1	1	—	—	—	—	392	
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	663	510	207	90	30	9	3	—	—	—	—	1 512	
Aviopuolisot	671	647	428	251	120	54	30	8	1	2	1	2 213	
	1 709	1 222	660	346	154	65	34	8	1	2	1	4 202	

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 9 021.

Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 32 968, mikä luku osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 7.3 %. Huoltoavun (ennen v. 1957 köyhäinhoidon) vaikutuspiiri kehittyi v. 1951—1960 seuraavasti:

Vuosi	Huoltoavun (köyhäinhoidon) vaikutuspiiri		Vuosi	Huoltoavun (köyhäinhoidon) vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta		Henkilöluku	% väkiluvusta
1951	12 151	3.2	1956	20 081	4.8
1952	13 485	3.5	1957	22 983	5.4
1953	17 432	4.4	1958	33 716	7.7
1954	17 852	4.4	1959	35 193	7.9
1955	19 133	4.6	1960	32 968	7.3

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen pääsyistä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 61.2 %. Vanhuus esiintyi siinä 12.5 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 10.9 %:lla ja työttömyys 8.0 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1951—1960 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus seuraava:

Avuntarpeen syy	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Vanhuus	22.0	21.3	18.0	19.6	18.1	18.5	14.6	11.7	13.4	12.5
Mielisairaus	19.2	18.9	16.5	16.6	17.0	18.0	17.7	11.7	11.6	11.9
Muut sairaudet ja invaliditeetti	43.4	42.3	42.1	41.8	45.9	45.1	43.1	38.8	41.7	48.2
Vajaamielisyys	1.7	1.5	1.0	1.2	1.1	0.9	2.4	1.4	1.3	1.1
Aviopuolison kuolema	0.2	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
Perheen suurilukuisuus	0.9	0.7	0.5	0.9	0.6	0.6	1.5	1.2	1.2	1.1
Epäsosiaalinen elämäntapa ¹⁾	7.6	8.7	8.4	8.9	9.1	8.5	9.1	8.6	9.4	10.9
Työttömyys	1.0	2.3	8.8	6.4	3.7	2.2	7.8	22.2	16.0	8.0
Muut syyt	4.0	3.9	4.4	4.5	4.4	6.1	3.7	4.2	5.2	6.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Hallitsevina avuntarpeen syinä kaikissa ikäryhmissä 65 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli sairaus ja mielisairaus vaikkakin niiden suhteellinen osuus iän mukana kasvoi. 65 vuotta täyttäneillä oli pääasiallisena syynä vanhuudesta johtuvat

¹⁾ Elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, perheensä jättäminen, muu epäsosiaalinen elämäntapa.

17. Huoltotoimi

seikat. Suurina tekijöinä 60 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli epäsosiaalinen elämäntapa ja työttömyys, joiden suhteellinen osuus vaihteli eri ikäryhmissä. Seuraava taulukko osoittaa lähemmin avuntarpeen syiden suhteellisen osuuden prosentteina eri ikäryhmissä.

Avuntarpeen syy	16-19 v	20-29 v	30-39 v	40-49 v	50-59 v	60-64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	43.1
Mielisairaus	4.9	8.8	13.4	16.0	14.9	12.5	8.0
Muut sairaudet ja invaliditeetti	32.8	34.0	36.9	44.6	59.0	75.1	47.1
Vajaamielisyys.....	1.2	1.6	1.8	1.7	1.4	0.5	0.2
Aviopuolison kuolema	—	0.4	0.2	0.4	0.2	—	0.1
Perheen suurilukuisuus	—	0.8	2.8	2.6	0.8	0.1	(0.01)
Epäsosiaalinen elämäntapa	15.4	28.3	23.6	15.5	7.6	2.2	0.2
Työttömyys	10.3	12.6	12.1	11.9	11.2	6.1	0.5
Muut syyt	35.4	13.5	9.2	7.3	4.9	3.5	0.8
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä kaikkiaan
Yksinomaan laitoshoido	5 331
» kotiaivustus	9 710
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta	4 882
Kaikkiaan	19 923

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	170	1.8	239	2.3	409	2.0
20—29	1 068	11.5	881	8.3	1 949	9.8
30—39	1 942	20.8	1 176	11.1	3 118	15.6
40—49	1 891	20.3	1 334	12.6	3 225	16.2
50—59	2 085	22.3	1 634	15.4	3 719	18.7
60—64	741	7.9	988	9.3	1 729	8.7
65—69	509	5.5	1 012	9.5	1 521	7.6
70—79	722	7.7	2 199	20.8	2 921	14.7
80—	202	2.2	1 130	10.7	1 332	6.7
Yhteensä	9 330	100.0	10 593	100.0	19 923	100.0

Vanhuuden rajan 65 vuotta oli sivuuttanut 29.0 % päämiehistä.

Kansaneläkettä ym. saaneet. Kansaneläkkeen tukiosaa tai työkyvyttömyyseläkettä kertomusvuonna saavia yksinäisiä tai perheellisiä oli seuraavasti:

	Huoltoapua saaneiden koko luku	Näistä sai em. eläkettä yms.	
		Luku	%
Yksinäiset miehet	5 242	2 343	44.7
» » lapsia huollettavana	85	18	21.2
» naiset ilman lapsia	8 668	6 609	76.2
» » lapsia huollettavana.....	1 904	154	8.1
Avioparit ilman lapsia	1 811	1 204	66.5
» lapsia huollettavana	2 213	364	16.4
Kaikkiaan	19 923	10 692	52.6

Mainituista 1 204 lapsettomasta avioparista 453 oli sellaisia, joista kumpikin sai em. eläkettä. Vastaava luku niistä em. 364 avioparista, joilla oli lapsia, oli 26. Jäljelle jäävissä tapauksissa vain toinen aviopuolisoista oli saanut sanottuja etuuksia.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiavustusta saaneista.

Laitoshoidto

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 926 päämiestä ja 1 648 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 10 574 eri henkilöä (ed. v. 10 739).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 1 637 787 (1 644 511), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 154.9 (153.1) huoltopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisen laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1960

Laitos	Hoidettuja				Huoltopäiviä		
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaik- kiaan	Kaik- kiaan	Keskim. hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä				
Laitoksessa hoidettuja yhteensä	3 370	5 556	8 926	1 648	10 574	1 637 787	154.9
Kaupungin omat laitokset	2 776	4 334	7 110	1 051	8 161	1 385 248	169.7
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	<i>661</i>	<i>1 868</i>	<i>2 529</i>	<i>129</i>	<i>2 658</i>	<i>678 058</i>	<i>255.1</i>
Koskelan sairaskoti laitoksineen	395	1 217	1 612	112	1 724	389 285	225.8
Kustaankartanon vanhainkoti	182	738	920	19	939	277 871	295.9
Tervalammen työlaitos	98	—	98	—	98	10 902	111.2
Sairaalat	1 334	1 339	2 673	791	3 464	106 118	30.6
Marian sairaala	607	575	1 182	107	1 289	32 531	25.2
Kivelän sairaala	380	496	876	132	1 008	30 288	30.0
Malmmin sairaala	203	182	385	40	425	10 536	24.8
Auroran sairaala	134	133	267	502	769	19 850	25.8
Laakson sairaala	54	11	65	4	69	6 936	100.5
Toipumiskodit	137	71	208	7	215	5 977	27.8
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset</i>	<i>968</i>	<i>1 349</i>	<i>2 317</i>	<i>155</i>	<i>2 472</i>	<i>601 072</i>	<i>243.2</i>
Nikkilän sairaala	476	949	1 425	53	1 478	474 270	320.9
Hesperian sairaala	331	242	573	78	651	61 346	94.2
B-mielisairaala, Salo	3	27	30	1	31	7 460	240.6
Nummelan sairaala	78	61	139	6	145	40 090	276.5
Psykiatriset huoltolaitokset	176	189	365	27	392	17 906	45.7
Muiden omistamat laitokset	883	1 601	2 484	693	3 177	252 539	79.5
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	<i>76</i>	<i>553</i>	<i>629</i>	<i>38</i>	<i>667</i>	<i>117 886</i>	<i>176.7</i>
Vanhainkodit	51	276	327	10	337	89 188	264.7
Lepokodit	19	63	82	7	89	6 267	70.4
Erilaiset invalidikodit	6	10	16	—	16	1 970	123.1
Ensi-Koti	—	70	70	4	74	4 679	63.2
Sofie Mannerheiminkoti	—	14	14	—	14	1 028	73.4
Pelastusarmeijan äitikoti	—	5	5	—	5	245	49.0
» » Väinölä	—	5	5	1	6	423	70.5
Pippingskiöldin	—	56	56	6	62	3 722	60.0
Emmauskoti	—	66	66	10	76	9 628	126.7

17. Huoltotoimi

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaik- kiaan	Kaik- kiaan	Keskim- hoidettua kohtien
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä				
Sekalaiset turvakodit ym.	1	1	2	—	2	236	118.0
Uudenmaan työlaitos	3	3	6	1	7	385	55.0
Sairaalat, parantolat yms.	690	1 019	1 709	633	2 342	61 462	26.2
Yleiset ja yksityiset sairaalat	622	932	1 554	620	2 174	45 877	21.1
Työterveyslaitos	7	19	26	4	30	995	33.2
Tuberkuloosiparantolat	6	—	6	—	6	852	142.0
Invalidisairaalat ja hoitolat	12	2	14	1	15	652	43.5
Sairaskodit	6	24	30	—	30	5 762	192.1
Sekalaiset hoitolat ja parantolat ...	44	53	97	8	105	7 324	69.8
Mielisairaalat ym.	150	175	325	33	358	73 306	204.8
Kellokosken sairaala	37	58	95	6	101	33 563	332.3
Muut mielisairaalat (paitsi Helsin- gin omat)	114	118	232	27	259	39 743	153.4

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 84.6 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 41.4 % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoitoloissa oli 41.2 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon vanhainkodissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidosta saaneista 661 miestä ja 1 997 naista eli yhteensä 2 658 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 107 henkilön vähennystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskotilaitoksineen

Sairaskodin uuden keskusrakennuksen eli N-rakennuksen matala siipiosa valmistui kertomusvuonna ja sen vastaanotto tapahtui 16. 11. Valmistuneeseen osaan tulivat tilat varastoja, keittiötä, henkilökunnan ruokalaa sekä laitoksen toimistoa ja huoltolautakunnan laitoshuoltotoimistoa varten. Niinikään kertomusvuonna valmistui laitoksen varavoima-asema. Useita sairaanhoitajien ja sairaanhoitajaoppilaiden kurseja ja harjoittelujaksoja järjestettiin sairaskodin suojissa. Niinikään järjestettiin sairaskodissa harjoittelua talousopettajakoulutusta sekä Svenska Medborgarhögskolan 'issa opiskelua silmälläpitäen. Lisäksi järjestettiin kokeiluluontoisesti lääkintövoimisteluoppilaille tilaisuus opiskella potilaan yleishoitoa laitoksen fysikaalisella ja kuntouttamisosastoilla.

Sairaskodin henkilökunnassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon mm. lääket. lis. Taimi Tapiovaaran valitseminen tp. osastolääkärin virkaan, lääket. lisensiaattien Magnus Westerlundin ja Salme Parvion valitseminen tp. apulaislääkärin virkoihin, sairaanhoitajien Aino Vinhavan ja Pirkko Koskisen valitseminen tp. apulaisylihoitajan virkoihin, Vuokko Kosusen valitseminen Koskelan sairaskodin apulaisyöylihoitajan virkaan sekä diakonissa Rauha Heinon valitseminen Hirvihaaran vanhainkodin johtajan virkaan. Eläkkeelle siirtyi mm. Hirvihaaran vanhainkodin johtaja Laura Alina Sandroos. Helsinki-italin sai hoitaja Agnes Seppälä ja Suomen Kaupunkiliiton kultaisen ansiomerkin 30 vuoden palveluksesta saivat hoito-

apulainen Anna Kaikkonen, pesuapulaiset Saimi Laine ja Elsa Sjöman sekä apu-emäntä Ann-Maj Lindqvist; hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta Kulosaaren vanhainkodin johtaja Gertrud Bengs ja Koskelan sairaskodin lämmittäjät Antti Leskinen ja Taavi Makkonen; hopeisen ansiomerkin 20 vuoden palveluksesta kylvetäjä Aino Siltanen.

Huollettavat. Koskelan sairaskodissa laitoksineen hoidettiin kertomusvuonna 395 miestä ja 1 329 naista, yhteensä 1 724 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1 054 henkilöä ja v:een 1961 jäi 1 011 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Hoitopäiviä oli koko vuonna 389 285 eli 225.8 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Menot	mk	Tulot	mk
Sairaskoti laitoksineen	687 963 154	Asuntoloiden tulot	20 950 307
Yhteensä	687 963 154	Aterialipukkeet	10 330 980
		Muut tulot	7 662 192
		Yhteensä	38 943 479

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 1 771: 31 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina vastaavasti 1 671: 04 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 155: 69 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kaikkiaan 41 514 laboratoriotutkimusta. Röntgenosastolla oli kävijöitä 1 745 sekä suoritettuja röntgen-tutkimuksia 2 146 ja Ekg-tutkimuksia 690. Fysikaalista hoitoa annettiin 25 089 kertaa.

Ruumiinavaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuolemansyyn selvillesaamiseksi oli tarkoituksenmukaista, ja toimitettiin niitä patologisessa laitoksessa 144 tapauksessa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 447 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tartunta- ja loistaudit	3	—	3
Kasvaimet ja vertamuodostavien elinten taudit	19	41	60
Herkistymätaudit	1	3	4
Hermoston ja aistimien taudit	8	42	50
Verenkiertoelinten taudit	28	124	152
Hengityselinten taudit	24	107	131
Ruoansulatuselinten taudit	3	11	14
Virtsa- ja sukuelinten taudit	2	12	14
Tuki- ja liikuntaelinten taudit	—	3	3
Vanhudentaudit ja epätarkasti määritellyt sairaudet ...	—	7	7
Tapaturmat	4	3	7
Väkivaltainen kuolema	—	—	—
Iho- ja ihonalaiskudosten taudit	—	2	2
Yhteensä	92	355	447

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli sairaalain sielunhoitotyön johtokunnan alaisen sairaalapastorin sekä Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa Kustaankartanon vanhainkodin papin tehtävänä. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä oli 1 770 ja ehtoollisjumalanpalveluksia 44. Niiden lisäksi pidettiin Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa jumalanpalvelus kerran kuussa.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. laitoksen kirjaston avulla ja oli lainauksien luku 8 767. Huollettavien käytössä oli lisäksi 260 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Huollettaville järjestettiin askartelutoimintaa, jonka tuloksia esiteltiin marras-joulukuun vaihteessa järjestetyissä myyjäisissä. Eri järjestöt sekä laitoksen eri osastojen henkilökunta järjestivät viihdytystilaisuuksia. Elokuvaesityksiä oli yhteensä 70 kertaa sekä lisäksi erikseen Hirvihaaran vanhainkodissa 32 kertaa. Elokuussa n. 115 huollettavaa teki busseilla tutustumis- ja huvimatkan Porvooseen.

Työtoiminta. Varsinaista maanviljelykseen kuuluvaa toimintaa harjoitettiin vain Hirvihaaran vanhainkodissa. Koskelan sairaskodin puusepän- ja maalarintyöhuoneissa sekä pajassa työskenteli vähäisessä määrin huollettavia. Näiden lisäksi työskenteli niissä huoltolautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 13 miestä päivittäin, heidän työpäiviensä luku oli 4 430.

Kustaankartanon vanhainkoti

Vanhainkodin henkilökunnasta sai Helsinki-mitalin puhelunvälittäjä Rauha Virtanen ja Suomen Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 20 vuoden palveluksesta osastonhoitaja Linda Pyykkö.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 182 miestä ja 757 naista eli yhteensä 939 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 766 henkilöä ja v:een 1961 jäi 751 henkilöä.

Huoltopäiviä oli koko vuonna 277 871 eli 295,9 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Vanhainkoti	301 305 290	Asuntoloiden tulot.....	11 155 953
Yhteensä	301 305 290	Aterialipukkeet	5 942 000
		Vuokratulot	630 565
		Muut tulot	4 822 562
		Yhteensä	22 551 080

Bruttokustannus huollettavaa ja päivää kohden oli 1 084: 33 mk. Jos vähennetään tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 1 003: 17 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 156: 74 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä ym. Lisäksi huollettavat hoitivat saunojen lämmityksen, yövartioinnin, kirjastonhoidon sekä sanomalehtien ja huol-

lettavien oman postin jakelun. Askartelutöinä suoritettiin tekstiilityötä, olki-, tuohi-, korni-, muovi-, rautalanka-, metalli- ja puutöitä, kirjansidontaa ym. Tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6. 12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskukseen myymälä.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairausosastossa ja 12 paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli hoidossa kertomusvuonna 424 potilasta. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 6 568, ollen suurin elokuussa, 451, ja pienin heinäkuussa, 344. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 13 539. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 6 455 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 451. Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 90 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Infektiotaudit	1	—	1
Kasvaimet	3	3	6
Hermoston taudit	14	5	19
Verenkiertoelinten taudit	34	15	49
Hengityselinten taudit	5	3	8
Ruoansulatuselinten taudit	1	—	1
Virtsaelinten taudit	2	2	4
Aineenvaihduntataudit	1	1	2
Yhteensä	61	29	90

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksessa suomenkielisiä 57 yhteensä 3 615 kuuntelijalle ja ruotsinkielisiä 11 yhteensä 117 kuuntelijalle. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 8. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoissa ja eri yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 5 572 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 360 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen järjestämät juhlat, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 45 elokuvanäytöstä, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko» niminen lehti ilmestyi 10 numerona. Kesällä järjestettiin vanhainkodin huollettaville laivamatka Helsingin lähisaaristoon, ja oli retkellä mukana 230 vanhusta ja 20 hoitajaa. Itävallan presidentti Adolf Schärf suoritti huhtikuuussa seurueineen tutustumisvierailun vanhainkotiin. Vierailevaan seurueeseen kuuluivat mm. tasavallan presidentti Urho Kekkone, kaupunginvaltuuston puh.joht. Teuvo Aura ja kaup.joht. Lauri Aho.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 567 eri henkilöä, kaikki miehiä.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 98 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 37 miestä, v. 1961 jäi 28.

Alkoholistilain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 135 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 47.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 334 eri miestä.

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 50 204.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 43 378 781 mk ja bruttotulot 19 712 138 mk. Maatilan voitto kertomusvuodelta oli 4 790 817 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 864: 05 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 471: 40 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan voitto, saadaan nettomenoksi 375: 98 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 38 319 työpäivää. Huollettavien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 4910516 mk:n arvosta, mistä summasta 3 979 776 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveydenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla kävi kaikkiaan 1 215 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Huollettavien sielunhoidosta huolehti Vihdin kirkkoherra, minkä lisäksi eräät uskonnolliset järjestöt kävivät pitämässä laitoksessa hartaus-tilaisuuksia. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista. Huollettavien kerho-illoja, elokuvanäytäntöjä, esitelmiä, juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilu- ym. kilpailuja järjestettiin. Vielä mainittakoon radio- ja televisio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatumahdollisuudet.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyä 144.21 ha, puutarhaa 4.5 ha ja 552.76 ha metsää. Viljelyksessä on pyritty voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat satomäärät.

K a s v i	Viljelysala ha	S a t o	
		Kaikkiaan kg	Hehtaaria kohden, kg
Ruista	7.20	16 850	2 340
Kevätvehnää	20.08	39 200	1 952
Ohraa	14.23	32 750	2 301
Kauraa + hernettä	26.04	76 850	2 951
Perunaa	13.14	246 120	18 730
Sokerijuurikasta	3.00	85 969	28 656
Heinää	22.94	71 128	3 100

Hevosia oli vuoden aikana 9. Hevostyöpäiviä suoritettiin 2 358. Traktoreita oli laitoksella 3 kpl. Nautakarja käsitti vuoden alussa 53.6 ja lopussa 50.5 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1959—1960 4 321 kg maitoa, 191 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.4. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 167 827 kg. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 563 ja vuoden lopussa 470 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin ja teurastettiin 754 sikaa.

Kotiaivustukset

Aikaisemmin mainituista 19 923 päämiehestä sai kertomusvuonna huoltoapua kotiaivustuksen muodossa 14 592, joista 9 710 pelkästään kotiaivustusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotiaivustuksen ohella olivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen saaneet laitoshoidtoa.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden ym. huoltoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk
1956	6 893:64	1957	6 388:32	1958	7 096:62	1959	6 917:82	1960	8 461:17

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 626 eri henkilöä, joista 204 miestä ja 422 naista. Voimassa olevan irtolaislain aikana on irtolaishuoltotoimenpiteitä eri vuosina kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1955	369	567	936
1938	132	359	491	1956	306	483	789
1939	176	466	642	1957	284	452	736
1940	145	551	696	1958	273	471	744
1945	71	548	619	1959	238	462	700
1950	218	547	765	1960	204	422	626

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 160, erikseen miehistä uusia 69 ja naisista 91. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1955	117	103	220
1938	71	171	242	1956	84	74	158
1939	79	185	264	1957	112	72	184
1940	53	238	291	1958	88	98	186
1945	41	128	169	1959	80	106	186
1950	122	112	234	1960	69	91	160

V. 1937—1960 oli uusia irtolaisia 2 260 miestä, 3 412 naista eli yhteensä 5 672.

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä eo. vuosilta osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 39.8 %, joten irtolaishuolto oli valtaosaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää.

17. Huoltotoimi

Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	33	16.2	78	18.5	111	17.7
Työn vieroksuminen	115	56.4	225	53.3	340	54.3
Kerjuu	1	0.5	—	—	1	0.2
Ammattihaureus	—	—	115	27.3	115	18.4
Muu peruste ¹⁾	55	26.9	4	0.9	59	9.4
Yhteensä	204	100.0	422	100.0	626	100.0

Uusien miespuolisten irtolaisten kohdalla oli työn vieroksuminen yleisin peruste, 40.6%, »muun perusteen» osuus oli 33.3 % ja kuljeksivan elämän 24.6 %. Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa, 48.3 %, joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 26.4 % kuljeksivan elämän ja 22.0 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	13	6.4	26	6.1	39	6.2
Kotikuntaan lähettäminen	9	4.4	19	4.5	28	4.5
Irtolaisvalvonta	123	60.3	138	32.7	261	41.7
Työlaitos	31	15.2	94	22.3	125	20.0
Pakkotyö	2	1.0	10	2.4	12	1.9
Jälkivalvonta	26	12.7	135	32.0	161	25.7
Yhteensä	204	100.0	422	100.0	626	100.0

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan runsas viidesosa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 15.0 %, jäi varoitusasteelle 18.1 %, valvonta-asteelle 52.5 %, työlaitoksessa oli 9.4 % ja jälkivalvonnassa 5.0 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä on oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 27 681, josta 3 843 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syylistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehdyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	119	58.3	232	55.0	351	56.1
Naineita	55	27.0	117	27.7	172	27.5
Leskiä	3	1.5	14	3.3	17	2.7
Eronneita	27	13.2	59	14.0	86	13.7
Yhteensä	204	100.0	422	100.0	626	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 69 eli 11.0 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 7.4 % ja naisista 12.8 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v ²⁾ %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50—59 v %	60 v— %	Yhteensä %
Miehiä	4.9	23.0	28.0	28.0	13.7	2.4	100.0
Naisia	9.5	35.3	26.8	18.0	9.7	0.7	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 315 eli 50.3 % kaikista, miehistä erikseen 141 eli 69.1 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 45.0 %.

c. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 2 785 henkilöä, joista 2 585 miestä ja 200 naista. Alkoholistihuollossa olleiden luku nousi n. 4 %:lla edellisestä vuodesta. Sinä aikana, jona lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on eri vuosina huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1955	3 206	276	3 482
1938	764	41	805	1956	3 017	258	3 275
1939	817	38	855	1957	3 030	256	3 286
1940	533	14	547	1958	2 996	270	3 266
1945	1 447	198	1 645	1959	2 475	207	2 682
1950	3 076	338	3 414	1960	2 585	200	2 785

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 104 miestä ja 175 naista eli yhteensä 2 279 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 481 miestä ja 25 naista eli kaikkiaan 506 henkilöä.

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaan luettuina. — ²⁾ Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

17. Huoltotoimi

Näistä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1955	720	73	793
1938	484	24	508	1956	649	38	687
1939	315	8	323	1957	644	61	705
1940	150	4	154	1958	612	63	675
1945	915	126	1 041	1959	396	30	426
1950	972	96	1 068	1960	481	25	506
Yhteensä v. 1937—1960				15 311	1 584	16 895	

Uusien alkoholistien yhteissumma v:lta 1937—1960 16 895 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi sinä aikana, jolloin alkoholistolaki on ollut voimassa. Naisia oli näistä kaikista vain 9.4 %.

Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin, jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Huollon peruste. Alkoholistihuoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuvat alkoholistit seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	10	0.4	2	1.0	12	0.4
Häiriö tai pahennus	975	37.7	80	40.0	1 055	37.9
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti ..	58	2.3	1	0.5	59	2.1
Rasitukseksi joutuminen	23	0.9	3	1.5	26	0.9
Köyhäinhoidon tarve	31	1.2	3	1.5	34	1.2
Juopumuspidätykset	1 265	48.9	99	49.5	1 364	49.0
Vapaaehtoisuus	223	8.6	12	6.0	235	8.5
Yhteensä	2 585	100.0	200	100.0	2 785	100.0

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, omaisten rasitukseksi joutuminen tai huoltoavun tarpeen johdosta joutui huoltoon 4.2 % (ed. v. 4.8 %). Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet muuten jokseenkin samansuuruiset, paitsi että juopumuspidätysten osuus oli 50.0 % ja häiriön tai pahennuksen osuus 34.6 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 235 alkoholista¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

¹⁾ Vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sitten, kun he huoltolasta vapauduttuaan joutuvat ns. jälkivalvontaan.

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	381	14.7	24	12.0	405	14.5
Raittiusvalvonta	1 037	40.1	85	42.5	1 122	40.3
Huoltolahoito, täytäntöönpanema- ton	402	15.6	33	16.5	435	15.6
Huoltolahoito, täytäntöönpanu ...	339	13.1	30	15.0	369	13.3
Jälkivalvonta	426	16.5	28	14.0	454	16.3
Yhteensä	2 585	100.0	200	100.0	2 785	100.0

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 47.8 %, raittiusvalvontaan 39.1 %, huoltolahoitoon määrättiin 8.1 % ja jälkivalvontaan ehti vain 5.0 %.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyivät alkoholistit seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 142	44.2	27	13.5	1 169	42.0
Naineita	1 030	39.8	98	49.0	1 128	40.5
Leskiä	61	2.4	13	6.5	74	2.6
Eronneita	352	13.6	62	31.0	414	14.9
Yhteensä	2 585	100.0	200	100.0	2 785	100.0

Aviottomana syntyneitä ¹⁾ oli alkoholisteista 4.7 %.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet alkoholistihuollossa olevista olivat:

	Alle 18 v	18—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50—59 v	60 v—	Kaikkiaan
Luku	3	21	373	850	831	584	123	2 785
%	0.1	0.8	13.4	30.5	29.8	21.0	4.4	100.0

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Raittiushuoltotoimenpiteitä sovellettiin 794 eri henkilöön, joista 770 miespuolista ja 24 naispuolista. Näistä oli 224 jo edellisenä vuonna ollut raittiushuollon kohteena.

Vista 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollostä tuli voimaan, on toimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1955	688	20	708
1950	784	14	798	1956	607	11	618
1951	811	7	818	1957	714	11	725
1952	743	22	765	1958	720	22	742
1953	729	13	742	1959	790	18	808
1954	685	24	709	1960	770	24	794

¹⁾ Tietyntä syntyperää olevat mukaan luettuina.

17. Huoltotoimi

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde ja syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittyvät raittiushuollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	666	86.5	21	87.5	687	86.5
Raittiussuojelu	104	13.5	3	12.5	107	13.5
Yhteensä	770	100.0	24	100.0	794	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 22 naista ja 548 miestä, sovellettiin 19 naiseen sekä 520 mieheen huoltotoimenpiteenä varoitusta ja muihin raittiussuojelua.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	661	85.8	18	75.0	679	85.5
Naineita	106	13.8	6	25.0	112	14.1
Eronneita	3	0.4	—	—	3	0.4
Yhteensä	770	100.0	24	100.0	794	100.0

Aviottomana syntyneitä oli 16, minkä lisäksi viiden miehen syntyperä oli tuntematon.

Ikä. Suurin osa, yli 2/3, raittiushuollossa olleista oli 21—24 vuotiaita. Lakia voidaan soveltaa vain alle 25 vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	251	543	794
%	31.6	68.4	100.0

Uusista tapauksista 18—20 vuotiaiden osuus oli hieman suurempi, 37.2 %.

e. Alkoholistihuollon poliklinikka ja juopumuspidätykset

Alkoholistihuollon poliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikkatoimintaa jatkettiin alkoholistihuollon tehostamiseen varattujen määrärahojen turvin. Poliklinikkaa johti huoltoviraston huoltopsykiatri lääket. lis. Toivo Lagus 30. 4. saakka, jolloin hän erosi virasta ja sen jälkeen vuoden loppuun saakka lääket. lis. Pertti Leivonen. Lisäksi henkilökuntaan kuului kaksi puolipäivätoimista apulaislääkärinä, kaksi sosiaalityöntekijää sekä sairaanhoitaja. Vastaanotto oli viidesti viikossa. Poliklinikkatyöskentely tapahtui iltaisin huoltoviraston alkoholistihuolto- toimiston yhteydessä olevissa huonetiloissa Siltasaarenkatu 3:ssa.

Poliklinikan hoidossa oli vuoden aikana kaikkiaan 741 potilasta (ed. v. 723), joista miehiä oli 588. Uusia oli kaikista potilaista 340. Potilaitten käyntikertojen luku lääkärin luona oli 2 887 ja sairaanhoitajan luona 4 619. Potilaista oli 274 ollut alkoholistihuoltotoimiston kirjoissa. Pääasiallisina hoitomuotoina käytettiin poliklinikalla lääkehoitoa, psykoterapeuttista käsittelyä sekä sosiaalityöntekijän johtamaa

ryhmähoitoa. Sosiaalityöntekijäin yksilöterapian kohteena oli 130 potilasta ja 29 potilaiden vaimoa, hoitokertojen ollessa vastaavasti kaikkiaan 1 906. Sosiaalityöntekijäin johtama ryhmähoito on tapahtunut kahdessa hoitoryhmässä. Ryhmähoitotilaisuuksia oli kaikkiaan 77 osallistumiskertojen kokonaisluvun ollessa 437.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Alkoholistihuoltotoiminnan taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä Helsingissä asuvien henkilöiden osalta.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 14 342 eri henkilöä, joista miehiä ¹⁾ 13 304 ja naisia 1 038. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 103 henkilöä enemmän. Ensikertaa pidätettyjä oli 4 460 ja syytteeseen asetettiin 9 109 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 39 112. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.72 ja naisten osalta 2.73. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja elokuussa, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity alkoholisteina 6 082, irtolaisina 1 134 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina 2 176.

Juopumuspidätykset v. 1937—1960 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltokautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1955	29 879	2 291	31 570	33 934	4 055
1956	28 520	2 393	30 913	32 193	3 673
1957	30 406	2 067	32 473	34 866	4 460
1958	29 747	1 569	31 316	34 664	4 917
1959 ¹⁾	33 836	3 627	37 463	39 338	5 502
1960	36 502	2 610	39 112	41 599	5 097

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

f. Kodinperustamislainat, lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaaliin oloihin vaikuttavista, valtion rahoittamista, mutta huoltolautakunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toimintamuodoista, kodinperustamislainoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon virastotoiminnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavaa:

¹⁾ Juopumuspidätystilasto on miesten osalta laadittu v. 1959 ja 1960 aikaisemmasta menetelmästä poiketen otantamenetelmää käyttäen siten, että juopumuspidätyskortistosta on tasavälistä otantaa käyttäen poimittu joka neljäs kortti tilastokäsittelyyn.

Kodinperustamislainoja ei v:n 1957 elokuusta lukien ole myönnetty, koska valtion talousarviossa ei ole ollut tarkoitukseen varattuna määrärahaa.

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 1 569 650 400 mk, mutta kun siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisää 218 400 mk, jäi lopullisesti maksetuksi 1 569 432 000 mk. Lapsilisän nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen vastaavat luvut eri vuosineljännesten aikana olivat seuraavat:

Neljännes	Yksityisiä lapsilisän nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelu- lautakunta tai huoltolauta- kunta nosti lapsilisän	Lapsilisää saa- neiden lasten luku kaikkiaan
I	63 990	107 465	1 135	108 600
II	63 781	107 212	1 137	108 349
III	64 389	107 843	1 111	108 954
IV	64 347	107 820	1 176	108 996

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (nostajat) ryhmittäytyivät lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	34 489	6 lapsesta	146
2 »	19 962	7 »	55
3 »	7 190	8 »	7
4 »	1 982	9 »	3
5 »	513		
		Yhteensä	64 347

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 628 omaiselle kaikkiaan 38.2 mmk.

g. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	484	heinäkuu	396
helmikuu	508	elokuu	440
maaliskuu	545	syyskuu	557
huhtikuu	504	lokakuu	576
toukokuu	521	marraskuu	557
kesäkuu	518	joulukuu	543

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 2 339, joista vanhuksia 416.

Kodinhoitoapua saaneiden perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 22 781 työpäivää, joista 1 353 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 4 737 810 mk.

h. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto ja toipilasraha

Ammattiopintojen avustuksissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 1 109 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 12.0 mmk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 2.5 mmk sellaisille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä joutuivat turvautumaan kaupungin avustukseen.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 987 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna n. 14 mmk, josta kaupungin varoista maksettu osuus oli 0.7 mmk. Tämän lisäksi tulee 1 478 invalidille invalidirahana maksetut 120.0 mmk, jotka suoritettiin valtiokonttorin välityksellä.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 99 sotaorvolle kaikkiaan 3.4 mmk, minkä lisäksi 3 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia. Kaikkiaan 102 helsinkiläistä sotaorpoa sai muista kuin kaupungin varoista huoltoa yhteensä 3.4 mmk:n arvosta.

Tuberkuloosi- ja reumatoipilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 397 henkilölle yhteensä 7 946 850 mk. Tuberkuloositoipilaita oli ko. henkilöistä 356 ja reumaatikkoja 41. Toipilasrahan suuruus oli normaalitapauksissa 10 500 mk kuukaudessa. Kansaneläkkeen tukiosaa saavalle toipilasraha oli yksinäiselle 4 000 mk ja perheelliselle 5 000 mk kuukaudessa. Huolto-apua kotiaavustuksena saaville toipilasraha oli 3 000 mk/kk. Toipilasrahaa maksettiin säännönmukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

i. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtupien työskentely tapahtui kahdeksassa työryhmässä. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 120 ja työsuhteessa olevia 20. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät ovat jatkuvasti työskennelleet Koskelan sairaskodin työhuoneissa. Kaupunginhallituksen 11. 12. 1958 tekemän päätöksen mukaisesti työtuissa järjestettiin tammi-helmikuussa työtä työttömille naisille. Vielä on mainittava, että työtupien toimesta ohjattiin kodeissaan ja yksityisissä vanhainkodeissa asuville vanhuksille järjestettyä askartelutoimintaa, minkä yhteydessä valmistettujen esineiden myynti hoidettiin työtupien myymälässä.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten makuu- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden ym. valmistaminen. Mainittakoon mm., että kaupungin laitoksille valmistettiin verhoja yhteensä 1 612 ikkunaan. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakouluoppilaille samoin kuin vastaava kien korjaus oli niinikään työtupien tehtävänä. Työttömien naisten osastolla valmistettiin pääasiallisesti suojapukuja.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 101, joulukuussa ja pienimmillään, 86, elokuussa. Työttömyystyöntekijöitä oli eniten, 3 tam-

mikuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 111. Työpäiviä oli koko vuonna 29 249, niistä huoltosuhteessa olevien 23 944, työsopimussuhteessa olevien 5 124 ja työttömyystyöntekijäin 181. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päiväansio oli 1 100: 07 mk ja huollettavien keskimääräinen päiväpalkkio 324: 46 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai korvauksena 190 mk työpäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 101 657 453 mk ja bruttotulot 96 878 393 mk, joten nettomenoiksi kameraalisen kirjanpidon mukaan jäi 4 779 060 mk eli työntekijää ja työpäivää kohden 163: 39 mk.

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä, kun sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huoltoavustuksen varaan.

Lopuksi on mainittava, että työtuissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

j. Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 75 260 mk, joka jaettiin avustuksina 62 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Aleksandras understöd-rahasto, Maria Bergmanin testamenttirahasto, Gustava Katarina Brobergin ym. rahastot, Vilhelm Elgin pauvres honteux-rahasto, Lisette Gardbergin rahasto, Emma Grefbergin rahasto, Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto, Carl Gustaf Hanellin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Elsa Maria Lampan rahasto, Adolf Fredrik Sierckin rahasto, Carl Sierckenin rahasto, Valdemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun huoltoavun luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon tämän kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös huoltoapulain nojalla.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten¹⁾ v:ksi 1960 varoja yhteensä 2 958 577 268 mk, josta määrästä kuitenkin 5 mmk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta.

Huoltolautakunnan bruttomenot¹⁾ nousivat kaiken kaikkiaan 2 632 827 473 mk:aan. Kun tästä vähennetään erälle sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset (46 960 154 mk) sekä kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta erinäisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suori-

¹⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia kustannusosuuksia lukuun ottamatta.

tetut erät (2 439 250 mk), jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 2 583 428 069 mk.

Kun tästä vähennetään tulot 866 094 045 mk, jää jäljelle 1 717 334 024 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot kertomusvuonna.

Edellisestä vuodesta ne nousivat 118 608 573 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1951—1960 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1951	478 825 024	1956	1 050 302 171
1952	611 778 806	1957	1 026 586 741
1953	685 298 841	1958	1 409 965 503
1954	781 233 923	1959	1 598 725 451
1955	874 428 981	1960	1 717 334 024

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautuminen eri ryhmiin kertomusvuonna.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Korvaukset annetusta huollosta	570 200 000	598 129 180
Koskelan sairaskoti laitoksineen:		
Asuntoloiden tulot	21 000 000	20 950 307
Aterialipukkeet	11 000 000	10 330 980
Vuokratulot	1 080 000	—
Muut tulot	5 500 000	7 662 192
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Asuntoloiden tulot	10 800 000	11 155 953
Aterialipukkeet	6 500 000	5 942 000
Vuokratulot	549 120	630 565
Muut tulot	4 000 000	4 822 562
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tuloja	15 185 000	13 446 622
Korvaukset valtiolta	6 781 500	6 265 516
Maatilan tuloja	52 770 100	59 022 632
Työtuvat	85 000 000	96 878 393
Kodinhoitotoiminta:		
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	16 000 000	22 869 458
Tuloja kodinhoitomaksuista	4 000 000	4 737 810
Sekalaiset tulot	1 000 000	3 249 875
Yhteensä	811 365 720	866 094 045

Menot ¹⁾	Määrärahat talous- arvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	301 332 098	312 156 922
Koskelan sairaskoti laitoksineen	788 795 560	687 963 154
Kustaankartanon vanhainkoti	321 137 450	301 305 290
Tervalammen työlaitos ja maatila	102 207 280	97 610 596

¹⁾ Taulukkoon ei ole sisällytetty kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta suoritettuja menoja, joiden yhteissumma oli 2 439 250 mk.

17. Huoltotoimi

Menot ¹⁾	Määrärahat talous- arvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Työtuvat	111 211 080	101 657 453
Sairaalahoido	369 850 000	262 768 743
Avohuollon lääkintäkustannukset	77 000 000	74 514 776
Suoranaiset avustukset	740 730 000	665 801 482
Matkakustannukset	450 000	286 797
Hautauskustannukset	4 000 000	2 733 310
Alkoholistihuollon tehostaminen	4 900 000	4 868 022
Kunnallinen työhuolto	3 700 000	3 162 872
Sekalaiset menot	1 638 800	1 152 175
Laitoshuollossa olevien käyttövarat	66 000 000	57 417 543
Vanhusten kodinhoito	3 000 000	2 082 084
Tuberkuloottisten ja reumasairaiden jälkihuolto	13 000 000	7 946 850
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	44 625 000	46 960 154
Yhteensä	2 953 577 268	2 630 388 223
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	672 000 000	552 366 623
Kaikkiaan	3 625 577 268	3 182 754 846

Huoltotoimen nettomenot ²⁾ ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden (keskiväkiluvun mukaan) seuraavat:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1951	1 259: 23	1956	2 520: 66
1952	1 572: 61	1957	2 409: 23
1953	1 733: 06	1958	3 231: 16
1954	1 952: 32	1959	3 592: 66
1955	2 142: 77	1960	3 793: 38

Edellä esitettyjen kustannusten lisäksi huoltolautakunta joutui kertomusvuonna suorittamaan kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuuksia Kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 552 366 623 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna rahakorvauksia annetusta huollosta 726 835 543 mk, josta 598 129 180 mk koski huoltolautakunnan ja 128 706 363 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolauta- kunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus las- tensuojelu- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ³⁾	70 318 409	42 238 450	112 556 859
Toisilta kunnilta perityt	2 328 350	3 428 545	5 756 895
Yksityisiltä perityt	525 482 421	83 039 368	608 521 789
Yhteensä	598 129 180	128 706 363	726 835 543

¹⁾ Taulukkoon ei ole sisällytetty kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta suoritettuja menoja, joiden yhteissumma oli 2 439 250 mk.

²⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia kustannusosuuksia lukuun ottamatta — ³⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 113 mieheltä ja 7 naiselta työlaitoksessa suoritettun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 996 200 mk, josta 828 680 mk huoltolautakunnalta saadun ja 167 520 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä.

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 53 105 409 mk eli 9.7 %. Erikseen laskien nousivat valtiolta perittyjen korvausten määrä 14.5 %, toisilta kunnilta perittyjen 4.3 % ja yksityisiltä perittyjen määrä 9.2 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1951—1960 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%
1951	39.4	1956	77.8
1952	45.4	1957	86.8
1953	47.7	1958	92.9
1954	62.3	1959	88.3
1955	64.5	1960	87.9

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan vielä ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%
1951	13.1	1956	18.6
1952	14.2	1957	27.2
1953	16.8	1958	21.5
1954	16.0	1959	22.6
1955	18.8	1960	23.1